

34
 ΒΙΒΛΙΟ
 Η ολική επαναφορά
 των Ελληνίδων
 συγγραφέων

Βιβλίο

Η ολική επαναφορά των Ελληνίδων συγγραφέων

Οι Ελληνίδες συγγραφείς επιστρέφουν με μια σειρά από πρωτότυπους και άκρως ενδιαφέροντες τίτλους αλλά και με εκδοτικές μεταγραφές που συνοδεύονται από νέα εγχειρίσματα.

Μπορεί οι άνδρες συγγραφείς να έχουν την πρωτοκαθεδρία όσον αφορά την ελληνική παραγωγή και την προβολή των νέων τίτλων, αλλά οι γυναίκες δείχνουν να ανακτούν το χαμένο έδαφος, ποντάροντας στην ποιοτική υπεροχή με μια σειρά από προτάσεις που ξεφεύγουν από τις παραδεδομένες αντιλήψεις. Σπάζοντας το φράγμα της παρεξηγημένης «γυναϊκής γραφής», γράφουν με θεματικές έξω από ταμπέλες και σχήματα, είτε για τα σημεία των καιρών είτε για την έντονη πολιτικοκοινωνική πραγματικότητα με ρηξικέλευστες θεματικές και οργιαστική φαντασία. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα της στιβαρής γραφής της **Βασιλικής Πέτσα**, η οποία μας συστήθηκε με τη νοβέλα *Θυμάμαι* και έκτοτε έχει διαγράψει μια δυναμική τροχιά. Επανερχεται αυτές τις μέρες με το μυθιστόρημα **Δεν θα αργήσω** (πάντα από τις εκδόσεις Πόλις) που έχει ένα εντελώς απρόσμενο θέμα, αυτό της μεγαλύτερης αθλητικής τραγωδίας στην ιστορία της Μεγάλης Βρετανίας. Με σπουδές στο Μπέρμιγχαμ και στην Οξφόρδη, η μόλις 41χρονη συγγραφέας δείχνει να γνωρίζει σε βάθος όχι μόνο το σκεπτικό των πρωταγωνιστών της και τον πολιτικό περίγυρο αλλά και τον αντικατοπτρισμό του προσωπικού στο κοινωνικό. Έντονα είναι εν προκειμένω τα γλωσσικά παιχνίδια μεταξύ της ελληνικής και της αγγλικής γλώσσας αλλά και η σκιαγράφηση μιας περιόδου, κατά την οποία η τραγωδία δείχνει να υπερβαίνει τα όρια του συγκεκριμένου γεγονότος. Ο ασφυκτικός θατσερικός κόσμος αποκτά εδώ μετωπιαίες διαστάσεις και μέσα από τον τίτλο γίνεται ένα δραματικό σύνθημα που ακούγεται στις σημερινές κοινωνικοπολιτικές πραγματικότητες – και στα καθ' ημάς. «Ονειρευόμασταν κάποτε να γίνουμε κάτι: μετά το Χίλσμπορο θέλησα να είμαι ένας άλλος, έχοντας πάντα για έρμα μου, έτσι νόμιζα, τον προηγούμενο εαυτό μου. Όμως το πλοίο βούλιαζε σιγά σιγά, νερά πλημμύριζαν τ' αμπάρια, έγειραν επικίνδυνα τα κατάρτια μου, και τότε μόνο ξεβούλωσα τ' αυτιά στις σειρήνες που πίστευα ότι έφταναν. Κι έγινα ο κανένας: ιδού ένας μονόλογος που θα μπορούσε να πει, εκτός από συγκεκριμένους φορείς μιας τραγωδίας, ο καθένας από εμάς.

Αν η Πέτσα είναι μια επιστροφή που δικαιώσε την αναμονή, αυτή της **Δήμητρας Κολιιάκου** επικυρώνει την ανάδειξη μιας πολυπρισματικής γραφής που ακροβατεί ανάμεσα στο διαχρονικό, το ιστορικό, το συμβολικό και το επίκαιρο. Η **Καλυψώ**, το νέο μυθιστόρημα της συγγραφέως που κυκλοφορεί από της εκδόσεις Πατάκη για την αξέχαστη πρωταγωνίστρια του ομηρικού κόσμου, διαπερνά τους αιώνες και μετέρχεται τις πολλαπλές εκφάνσεις μιας θεάς που, όπως αποκαλύπτει το όνομά της, αρέσκει να κινείται εν κρυπτώ. Η συγγραφέας αποκαλύπτει τις άγνωστες πτυχές της ιστορίας της, π.χ. τη σχέση της Νύμφης με τις δούλες της, επινοώντας φανταστικούς χαρακτήρες που βοηθούν στη σκιαγράφηση του πολύπλευρου πορτρέτου της. Σημαντική είναι και η άφιξη του ξένου, εκτός του Οδυσσέα, ο οποίος καταφάνει στο νησί για να ανατρέψει τις σούτες ή άλλως εύθραυστες ισορροπίες. Οι προσωπικές σχέσεις μεταλλάσσονται και αναδιαμορφώνονται, όπως και η δυναμική του βιβλίου που έχει να προσθέσει πολλά στη δική μας πρόσληψη αυτών των πρωταγωνιστριών, επαναπροσδιορίζοντας τις συμβολικές διαστάσεις του μύθου και φέρνοντας στον νου το έργο άλλων συγγραφέων που κινήθηκαν με

ΑΠΟ ΤΗΝ
 ΤΙΝΑ ΜΑΝΔΗΛΑΡΑ

τρόπο δυναμικό στα χνάρια των μύθων, όπως η Μάργκαρετ Άντουντ.

Συμβολική και έξω από τα δεδομένα είναι η ρηζικέλευθη γραφή της **Κατερίνας Χανδρινού**, η οποία από την πρώτη της εμφάνιση στα γράμματα έχει καταφέρει να δημιουργήσει ένα δικό της ποιητικό σύμπαν που στόχο έχει να αλλάξει την αρχιτεκτονική της γραφής, νοήματα, σύνταξη, λόγο. Όπως και στην άκρως ανατρεπτική *Κόκκυρα* με την αντιπελάργηση, την επιστροφή και την επάνοδο, έτσι και στο **Χωλ**, που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Κείμενα, το θέμα είναι ο επαναπροσδιορισμός και η αναδιάταξη των χωροχρονικών δεδομένων και συθέμελα της γλώσσας. Τα πάντα εδώ συμβαίνουν με έναν παράδοξο, εντελώς καφκικό τρόπο σε ένα αντίστοιχα παράξενο αρχιτεκτονικό πλαίσιο, με την πρωτοπρόσωπη αφήγηση να ανατέμνει τις παρουσίες και τις απουσίες και με το συναισθηματικό ασφύξια ή υπαρξιακής έμπνευσης –βλέπε συνθήκη Κλαρίσε Λιοπέκτορ– να κυριαρχεί σε αυτή την εύθραυστη κατάσταση όπου το απόλυτο νόημα και η απουσία του έχουν ισοδύναμη αξία. Η Χανδρινού παρασύρεται και μας παρασύρει από την ποιητική δυναμική της που εμφολωρεί στις λέξεις, καταργεί ενίοτε τις διαχωριστικές γραμμές της στίξης και της σύνταξης και γίνεται ένα αίτημα λεκτικής ελευθερίας που μοιάζει μοναδικό. Γιατί μπορεί το Χωλ να είναι το ενδιάμεσο ενός σπιτιού και της ύπαρξης αλλά είναι και αυτό το μεταίχμιο που αντικατοπτρίζει το ενδιάμεσο μεταξύ της ποιητικής μεταφοράς και της υπαρξιακής κυριολεξίας.

Με έντονη ευαισθησία και φιλολογική επάρκεια η **Δώρα Κασκάλη** εξυφάνει χρόνια τώρα έναν γυναικείο κόσμο που αντιπέταται, άλλοτε υψώνοντας στεντόρεια τη φωνή και το ανάστημα και άλλοτε φέροντας το βάρος των πιο ακραίων συνθηκών. Αν οι ποιητικές της συλλογές επαναπροσδιόριζαν τη γυναικεία ταυτότητα μέσα από την ένταση των συναισθημάτων και του έρωτα μιλώντας για το χάος του εαυτού, όπως η ίδια χαρακτηριστικά το αποκαλούσε, στη συλλογή διηγημάτων **Αμάραντες** (από τις εκδόσεις Μωβ Σκίουρος) η Θεσσαλονικιά ποιήτρια και συγγραφέας μιλάει για τη γυναικεία συνθήκη πέρα από τα όρια του χώρου και του χρόνου, των φύλων και του σώματος. Άκρως ενδιαφέρουσα είναι, για παράδειγμα, η εμφάνιση της βλάβης που εμφανίζεται στο ομώνυμο διήγημα το οικιακό ρομπότ που έχει βαρνεθεί να λειτουργεί σαν την καταπιεσμένη, απαυδιωμένη σύζυγο. Η αγάπη είναι και εδώ κυρίαρχη στις ιστορίες αυτές που είναι ταυτόχρονα τρυφερές και τολμηρές, απρόσμενες και συγκινητικές. Σημαντική είναι, εν προκειμένω, όχι μόνο η γλωσσική έκφραση αλλά και οι άδηλες χειρονομίες τρυφερότητας, πέρα από τα όρια του λόγου, π.χ. μια γυναίκα με άνοια σκεπάζει με κουβερτάκι το έντονο συμβολικό βάρος τους: αυτές οι γυναίκες είναι «αμάραντες» ακριβώς επειδή θάλλουν πάντα.

Από πραγματικά γεγονότα, όπως οι πρόσφατοι πόλεμοι στην Ουκρανία και τη Λατβία της Γάζας, αφορμάται η **Τζούλια Γκανάσου** για να αφηγηθεί μια ιστορία επιβίωσης και ενηλικίωσης σε μια βομβαρδισόμενη χώρα στη **Δευτέρα Παρουσία**. Τι συμβαίνει όταν οι γυναίκες καλούνται να διαχειριστούν τη μοίρα τους σε καιρό πολέμου είναι ένα ερώτημα στο οποίο καλείται να απαντήσει η συγγραφέας, η οποία πήρε «μεταγραφή» στις

εκδόσεις Καστανιάτη από τον Γκοβόστη. Το ίδιο συνέβη και με τη **Βάσια Τζανακάρη**, η οποία μετέβη στον Καστανιάτη από τις εκδόσεις Μεταίχμιο και πρόκειται να κυκλοφορήσει αυτές τις μέρες το νέο της βιβλίο με τον τίτλο **Γεννιέται ο κόσμος**. Το στοιχείο των πραγματικών ιστοριών ή τουλάχιστον μιας αφήγησης που μοιάζει βγαλμένη από τα πλέον ρεαλιστικά πλαίσια της δικής της καθημερινότητας μοιάζει να κερδίζει και η βραβευμένη συγγραφέας **Σοφία Νικολαΐδου** με το βιβλίο **Τα δικά μας παιδιά**, που κυκλοφορεί από το Μεταίχμιο. Γονείς με παιδιά σε εφηβική ηλικία, εύθραυστες νεανικές σχέσεις και ιστορίες για το bullying ποτισμένες με τους στίχους της τραπ παραλεύουν από το άκρως ενδιαφέρον αυτό βιβλίο που τολμάει να συνομιλήσει με το φλέγον ζήτημα της νεανικής παραφοράς και παραβατικότητας. Δύσκολο εγχείρημα για μια συγγραφέα να διεισώδει σε αυτές τις ζωές και σε αυτά τα σκετινά υπόγεια, να μιλήσει για τους χούλιγκαν, το σεξ και τη ρευστότητα των φύλων, για τον άγνωστο στους ενήλικες νεανικό κόσμο. Φόντο της αφήγησης είναι πάντα η Θεσσαλονίκη, καθώς η Νικολαΐδου δεν φοβάται να καταγράψει όλα όσα μας φοβίζουν στο πιο τρομακτικό πόρον.

Με αντίστοιχα γεγονότα που παραπέμπουν στις πιο ακραίες εκδοχές της σημερινής πραγματικότητας, άλλα στην άλλη πλευρά του Ατλαντικού, συνδιαλέγεται το νέο βιβλίο της δημοσιογράφου και συγγραφέως **Μαρίας Μανωλέλη, In God We Trust** (εκδόσεις Ποταμός). Πρόκειται για διηγήματα, τα οποία συγκροτούν ένα συνεκτικό σύνολο, καθώς αφηγούνται τις ιστορίες των ξεστρατισμένων της σύγχρονης Αμερικής, παρατηρώντας από κοντά τους παρίες που το σύστημα άφησε εκτός και τώρα πρέπει να αποδείξουν ότι ανήκουν στην κάστα των ανθρώπων. Η απανθρωποποίηση σε όλη της την έκφραση είναι κυρίαρχη σε μια αφήγηση που αφήνει τους αντι-ήρωες να αρθρώσουν τον δικό τους λόγο στις σελίδες ενός βιβλίου που αποκαλύπτει έναν άγνωστο εν πολλοίς σ' εμάς κόσμο.

Με τον υπόγειο κόσμο της διασκέδασης και της ελληνικής παραφοράς συνομιλεί μια συγγραφέας που γνωρίζει καλά την άλλη όψη του φεγγαριού, τη σκιά που απλώνεται στην πόλη και διεκδικεί τη δική της δικαιοσύνη-η **Χαριτίνη Ξυδά** γράφει για τις ασυμβίβαστες γυναίκες που μαθαίνουν να ισορροπούν στα ψιλοτάκουνα και τα ακραία τους αισθήματα, για τους αιρετικούς που αναμετρώνται με το αλκοόλ και την αλήθεια της πίστας, για κάθε λογής αποσυνάγωγους, οι οποίοι εμφανίζονται στο νέο της βιβλίο ως **Θηρία Ανήμερα** (εκδόσεις Μετρονόμος). Άλλο ένα sui generis μυθιστόρημα από μια συγγραφέα η οποία έχει φτιάξει ήδη τον δικό της αστικό μύθο με τον συγγραφικό και δημόσιο λόγο της.

Τέλος, δέκα χρόνια μετά το **Απαραίτητο Φως** που είχε βρεθεί στη βραχεία λίστα για το European Union Prize for Literature, η **Ντορίνα Παπαλιού** επιστρέφει μιλώντας για την Ελλάδα που θέτει όρια στα όνειρα και στις διεκδικήσεις και για τον άκρως ανταγωνιστικό κόσμο της κλασικής μουσικής. Πώς, αλήθεια, μπορεί το πανέμορφο σύμπαν της μουσικής να προκαλεί ακραίες καταστάσεις και τι ακριβώς πρέπει να θυσιάσει μια καλλιτέχνης για να πετύχει την ανανόρθωση; Όλα αυτά τα ερωτήματα εξετάζει διεξοδικά στο νέο της μυθιστόρημα **Η φωνή στα χέρια της** (εκδόσεις Ίκαρος) που μιλάει για έναν κόσμο γεμάτο μαγεία, ομορφιά αλλά και πολλές αβεβαιότητες.

L i F O